

KATEDRA
ENVIRONMENTÁLNÍCH
STUDIÍ

Eva Fraňková

odborná asistentka
Katedra environmentálních studií
Fakulta sociálních studií
Masarykova univerzita v Brně

Kontakt:

eva.slunicko@centrum.cz

+420 737 973 094

Jak žít dobrý život v rámci planetárních mezí?

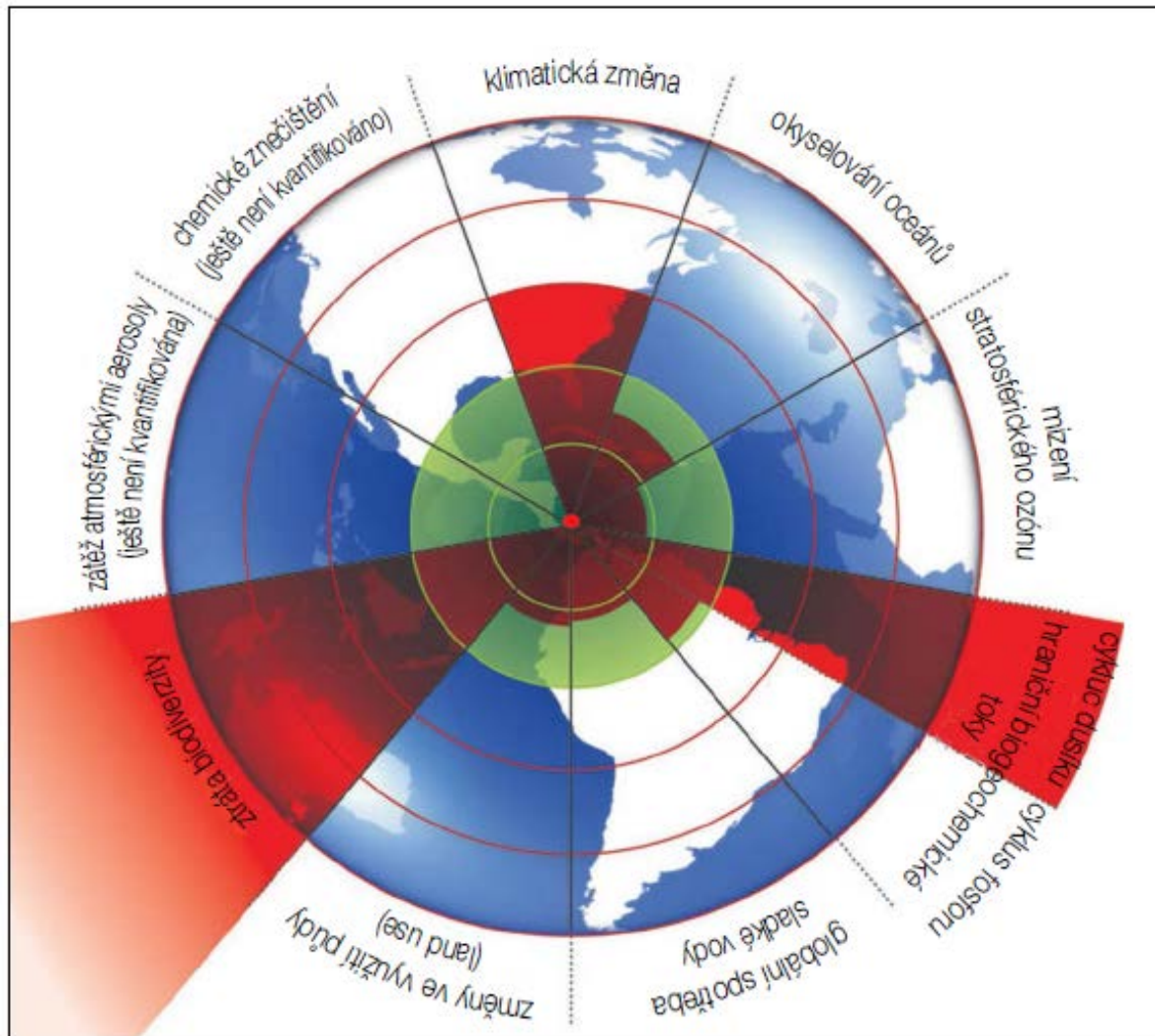

Žijeme dobrý život dostupný pro všechny v rámci planetárních mezí?

KATEDRA
ENVIRONMENTÁLNÍCH
STUDIÍ

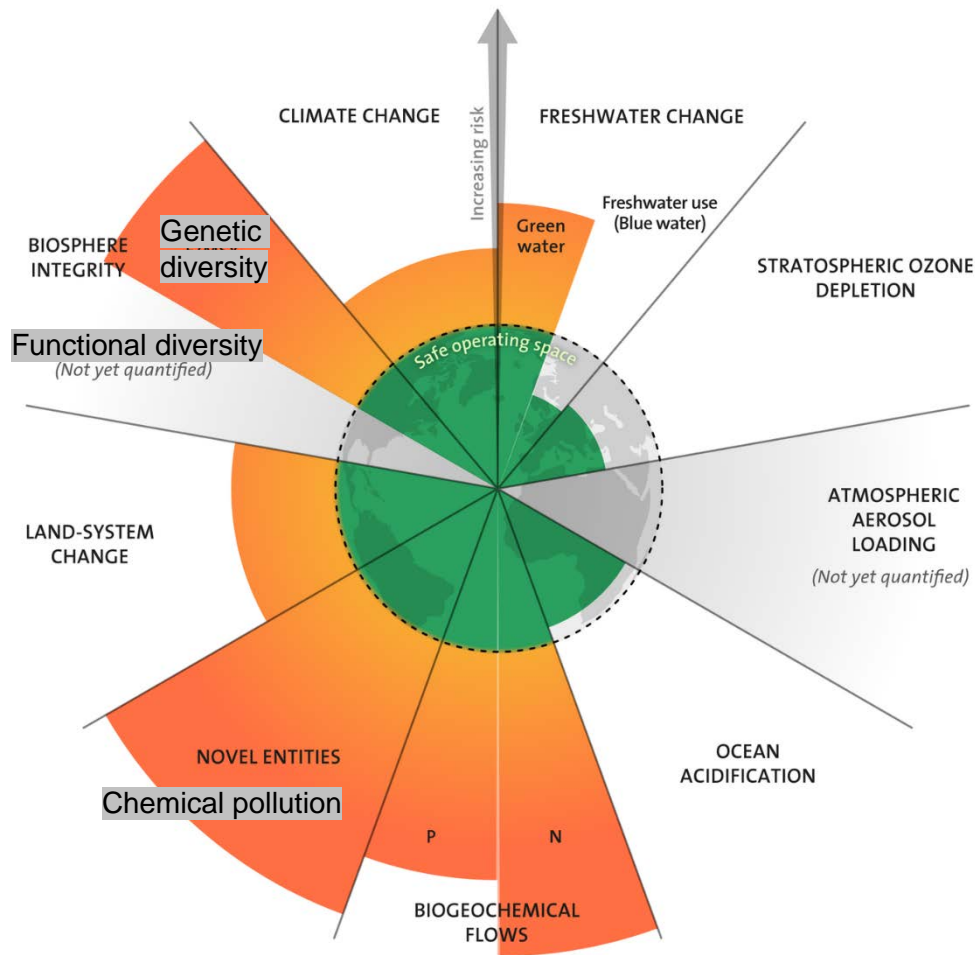
Dobrý život v rámci planetárních mezí?

9 klíčových oblastí

- Klimatická změna
- Cyklus dusíku a fosforu
- Ztráta biodiverzity
- Okyselování oceánů
- Úbytek ozónu
- Spotřeba sladké vody
- Změny land use
- Atmosférické aerosoly
- Chemické znečištění

Planetární meze

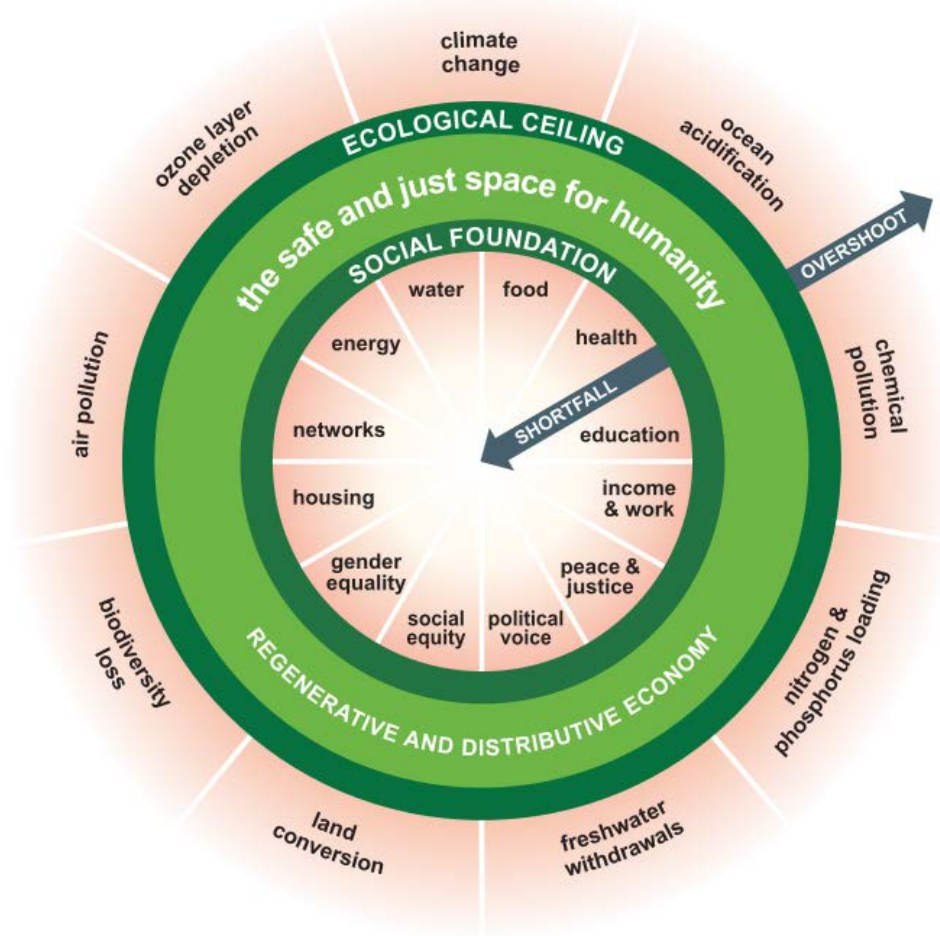

Update 2020:

- 6 limits transgressed
- 2 limits not yet quantified
- 2 within limits up to now

Dobrý život pro všechny v rámci planetárních mezí?

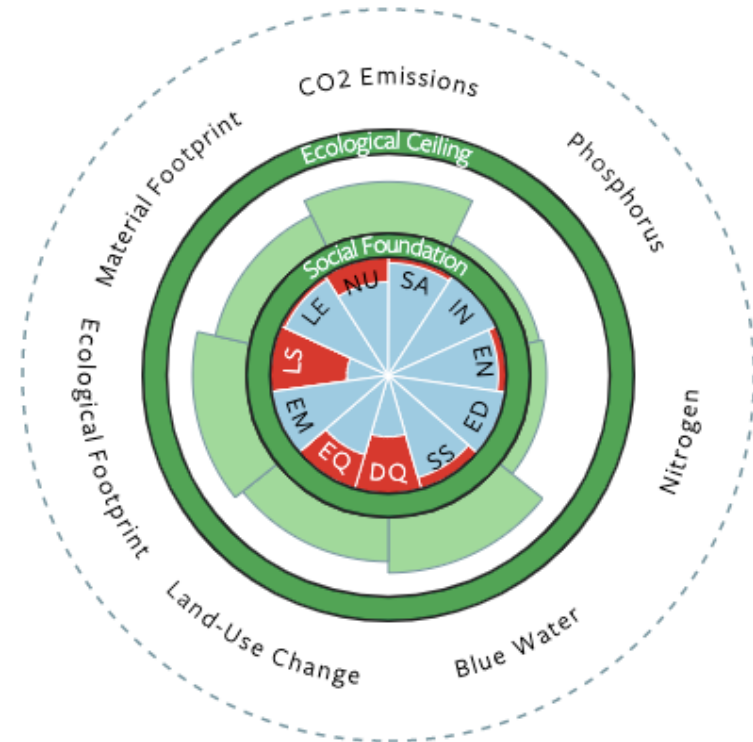
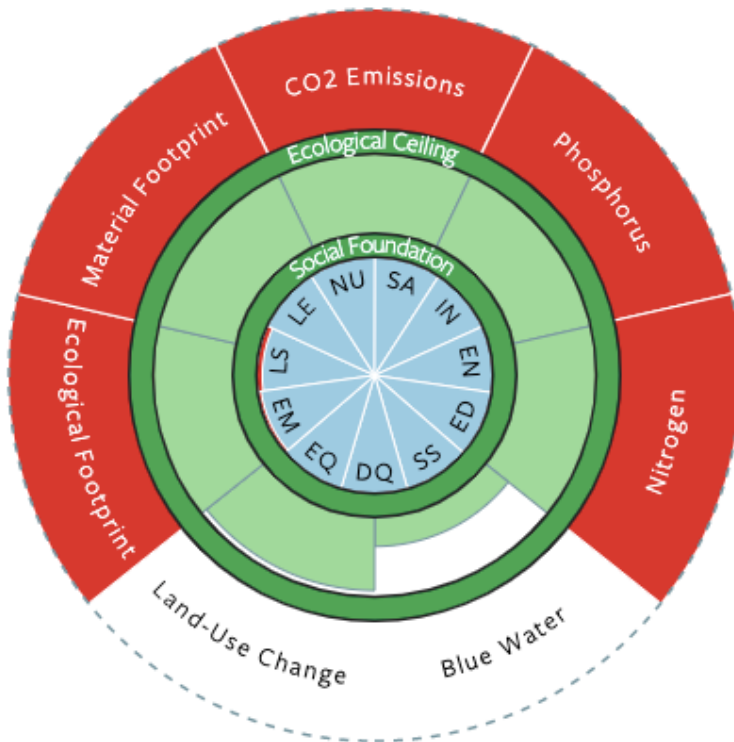

Dobrý život pro všechny v rámci planetárních mezí

Czech Republic

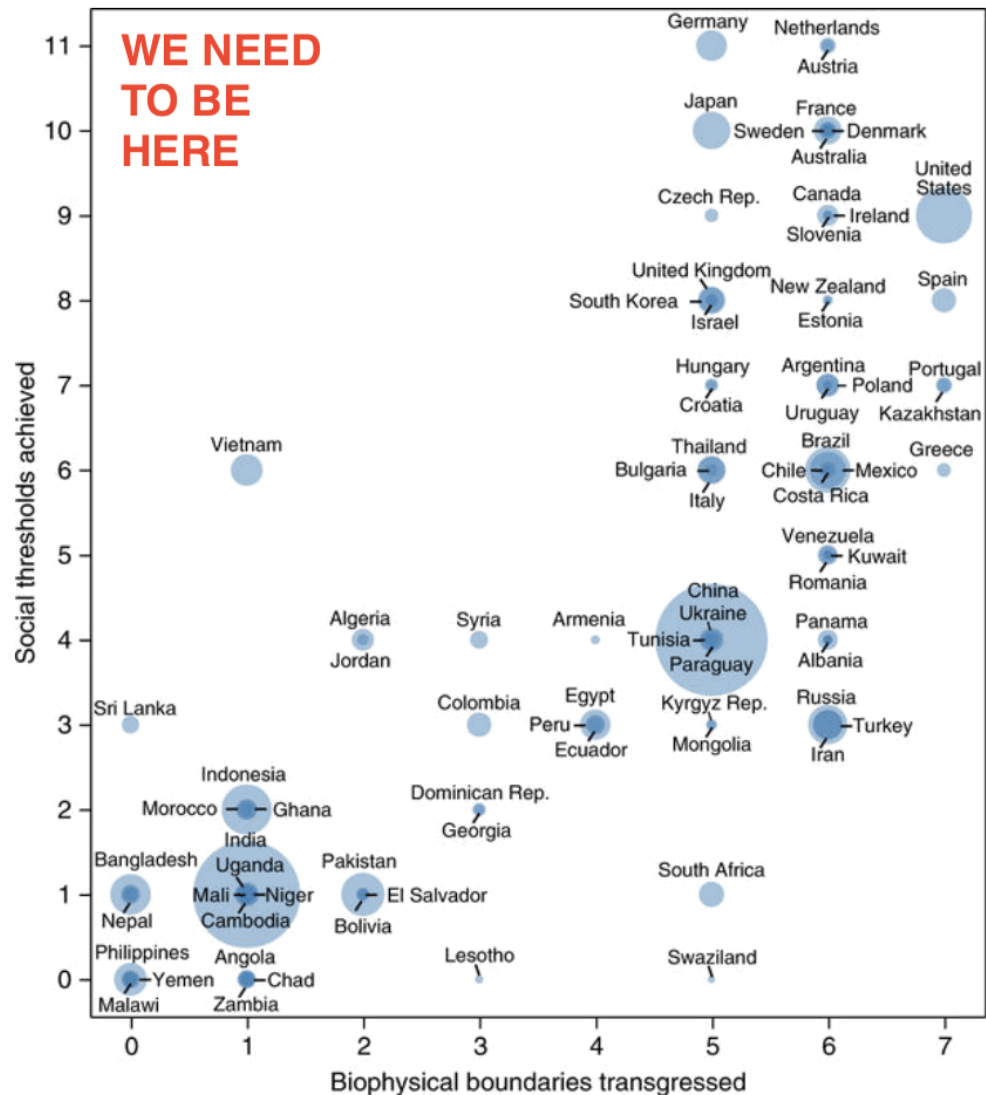
Sri Lanka

LS - Life Satisfaction	ED - Education
LE - Healthy Life Expect.	SS - Social Support
NU - Nutrition	DQ - Democratic Quality
SA - Sanitation	EQ - Equality
IN - Income	EM - Employment
EN - Access to Energy	

<https://goodlife.leeds.ac.uk/countries/#Czech%20Republic>

Fig. 2: Number of social thresholds achieved versus number of biophysical boundaries transgressed for different countries (scaled by population).

Ideally, countries would be located in the top-left corner. Only countries with data for all 7 biophysical indicators and at least 10 of the 11 social indicators are shown ($N=109$).

Snahy o řešení – vybrané koncepty

- Udržitelný rozvoj
- Zelený růst
- Cirkulární ekonomika
- Ekonomika ustáleného stavu
- Nerůst

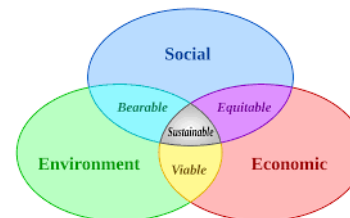
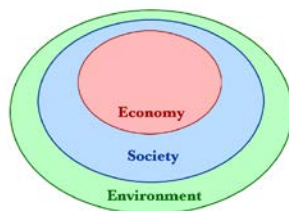

Ekologická a environmentální ekonomie

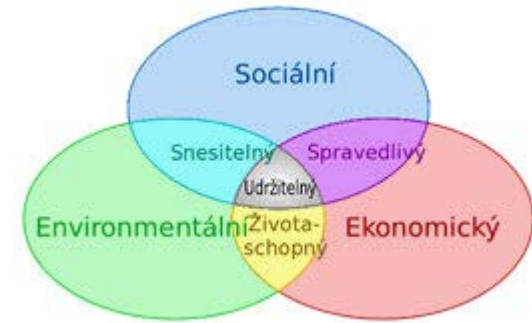
- (eko)systémový pohled, transdisciplinarita
  - kritika ekonomického růstu
  - důraz na hledání optimálního měřítka a spravedlnost v distribuci zdrojů
  - nedůvěra v tržní a technologická řešení bez systémové proměny
  - „silná“ udržitelnost
- snaha o internalizaci externalit
  - důvěra v ekonomický růst a „win-win“ strategie
  - důraz na efektivitu, víra v tržní alokaci zdrojů
  - tržní nástroje ochrany přírody (např. emisní povolenky)
  - „slabá“ udržitelnost

(van den Bergh 2001)

Udržitelný rozvoj

Slabá udržitelnost = nahraditelnost přírodních zdrojů kapitálem, finanční kompenzace za degradaci ŽP.

„it does not matter whether the current generation uses up non-renewable resources or dumps CO2 in the atmosphere as long as enough machineries, roads and ports are built in compensation”
(Neumayer, 2003, p1).

Silná udržitelnost = přírodní zdroje součástí komplexních ekosystémů, nelze jednoduše nahradit přírodní zdroje kapitálem.

Otázka ekonomického růstu ...

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/6569122-Pelenc-Weak%20Sustainability%20versus%20Strong%20Sustainability.pdf>

CÍLE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Udržitelný rozvoj

ČESKÁ REPUBLIKA 2030

SPOLEČNĚ – UDRŽITELNĚ

**UDRŽITELNÝ ROZVOJ JE KLÍČEM
K BUDOUCNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY!**

KLÍČEM K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI JE STRATEGICKÝ RÁMEC ČESKÁ REPUBLIKA 2030. NA TÉTO WEBOVÉ STRÁNCE MÁTE K DISPOZICI AKTUÁLNÍ INFORMACE, STRATEGICKÉ PLÁNY A ZAPOJENÍ VŠECH.

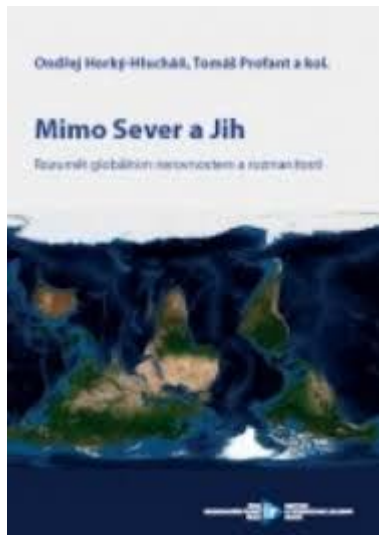
ZAJÍMÁ VÁS, JAK NA TOM JSME? V TOM PŘÍPADĚ PRO VÁS MÁME PŘIPRAVENOU **ZPRÁVU O KVALITĚ ŽIVOTA A JEJÍ UDRŽITELNOSTI!** DRUHOU ČÁST INDIKÁTOROVÉ PŘÍLOHY SI MŮŽETE PROHLÉDNOUT **ZDE.**

<https://www.cr2030.cz/>

Kritika SDGs

- Převládající rozvojový narativ
  - Dělení zemí na více a méně rozvinuté
  - Technologicko-růstové paradigma
  - Problematický proces vyjednávání
  - Předpoklad zeleného růstu
-
- Post-rozvojové diskursy: Arthuro Escobar, Ashish Kothari a další

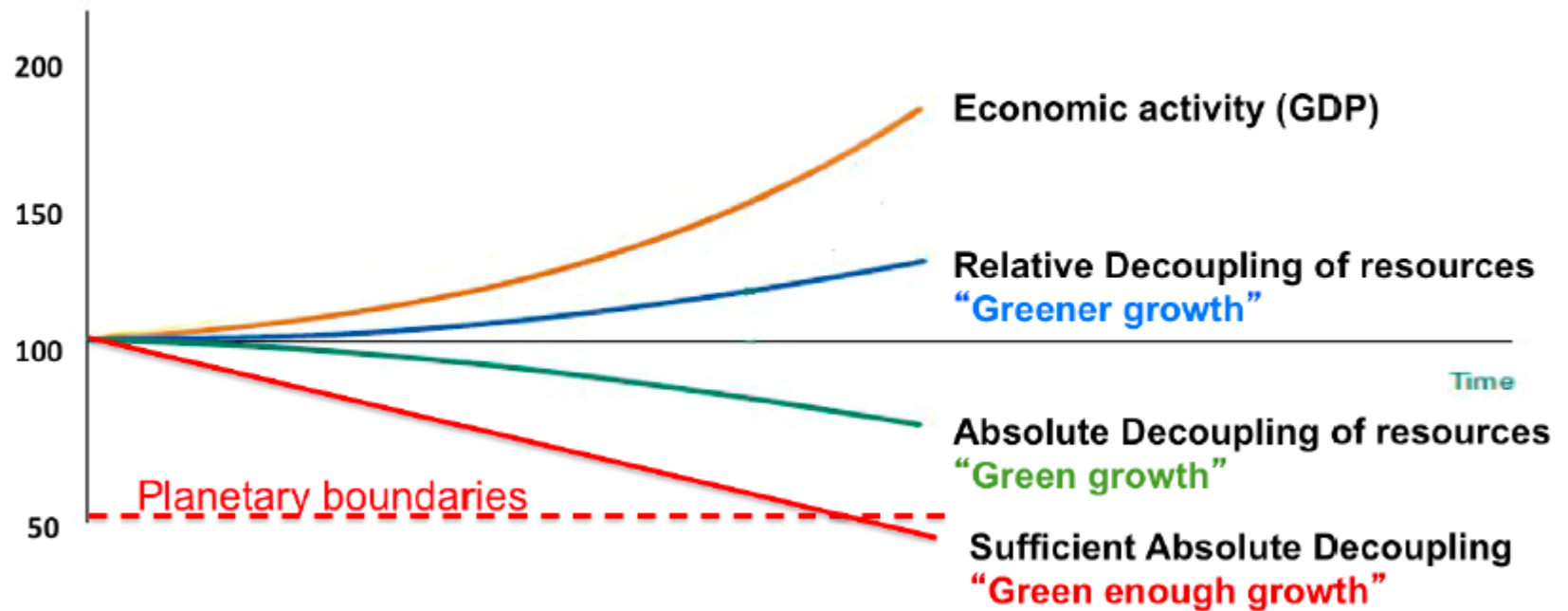
Zelený růst – decoupling

= lze dosahovat setrvalého růstu HDP a zároveň snižovat zátěž životního prostředí

- teorie, předpoklad, víra ...

The Test for Green Growth: Relative vs. Absolute Decoupling

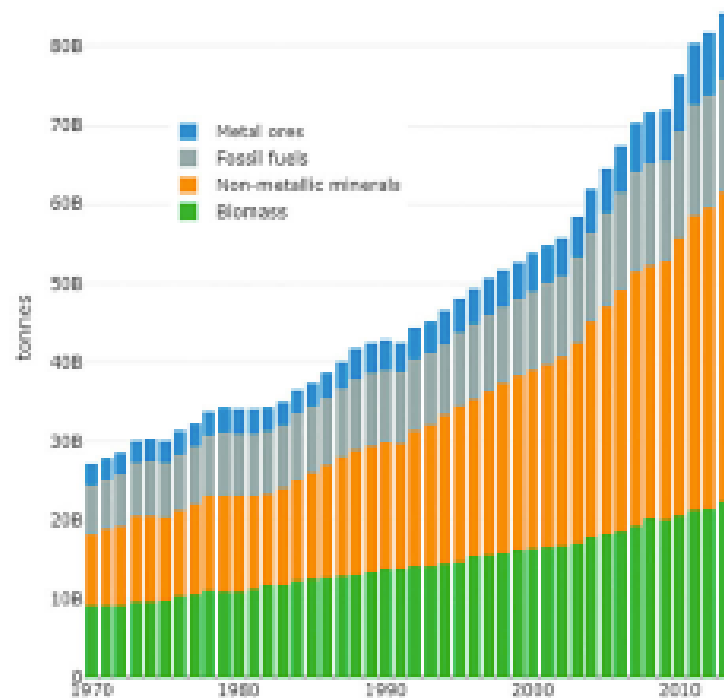

Source: Kate Raworth

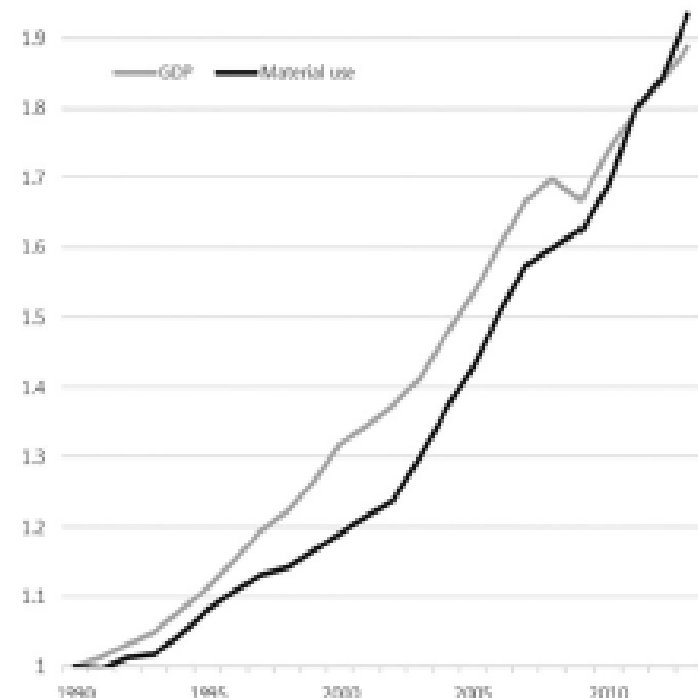
- Resource decoupling
- Impact decoupling

Resource „decoupling“ globally

Global material footprint 1970-2013

Global GDP and material footprint 1990-2013

Figure 2. (a) Global material footprint, 1970–2013; (b) Change in global material footprint compared to change in global GDP (constant 2010 USD), 1990–2013. Source: [Materialflows.net/World Bank](http://Materialflows.net/WorldBank).

Decoupling and the climate change

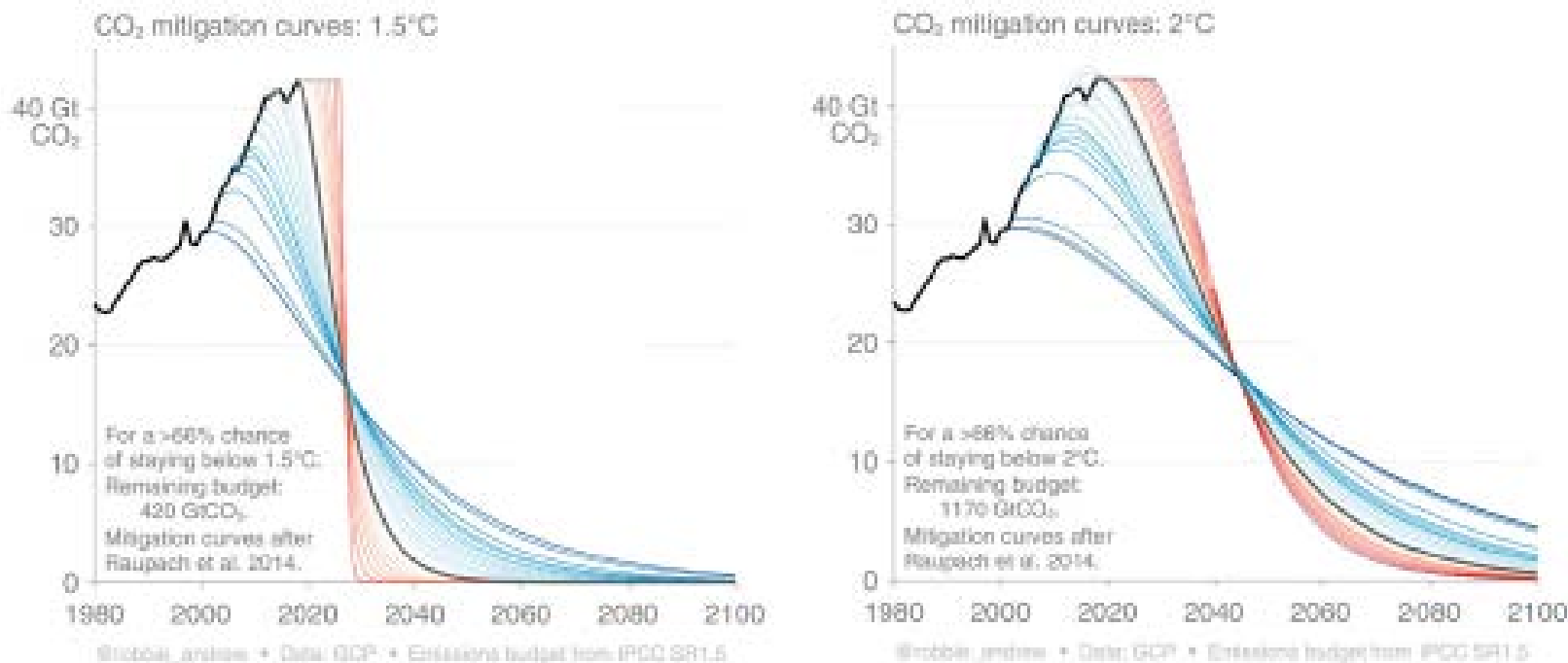
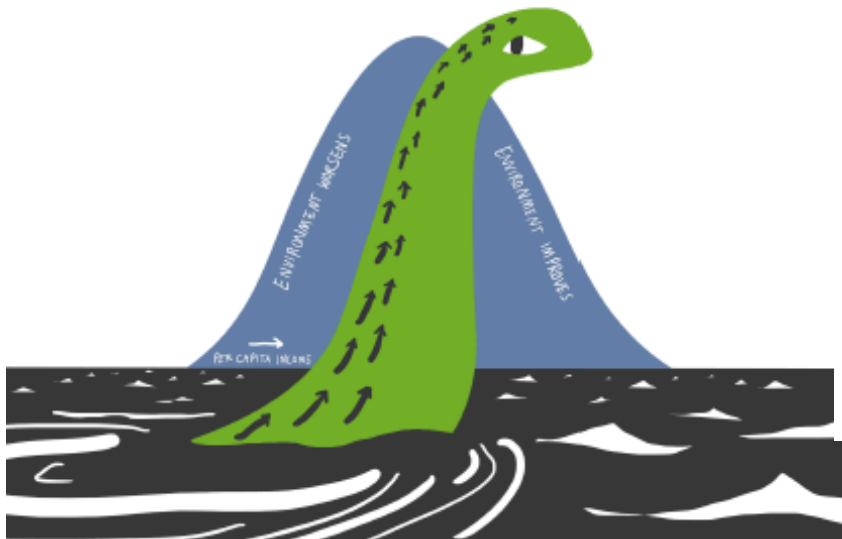

Figure 5. CO₂ mitigations curves for 1.5°C and 2°C. Source: Global Carbon Budget (2018).

Decoupling Debunked

Evidence and arguments against green growth as a sole strategy for sustainability

Is Green Growth Possible?

Jason Hickel^a and Giorgos Kallis^b

^aAnthropology, Goldsmiths, University of London, London, UK; ^bICREA and ICTA-UAB, U Barcelona, Barcelona, Spain

ABSTRACT

The notion of green growth has emerged as a dominant policy response to climate change and ecological breakdown. Green growth theory asserts that continued economic expansion is compatible with our planet's ecology, as technological change and substitution will allow us to absolutely decouple GDP growth from resource use and carbon emissions. This claim is now assumed in national and international policy, including in the Sustainable Development Goals. But empirical evidence on resource use and carbon emissions does not support green growth theory. Examining relevant studies on historical trends and model-based projections, we find that: (1) there is no empirical evidence that absolute decoupling from resource use can be achieved on a global scale against a background of continued economic growth, and (2) absolute decoupling from carbon emissions is highly unlikely to be achieved at a rate rapid enough to prevent global warming over 1.5°C or 2°C, even under optimistic policy conditions. We conclude that green growth is likely to be a misguided objective, and that policymakers need to look toward alternative strategies.

(Hickel and Kallis 2019)

Ekologická ekonomie

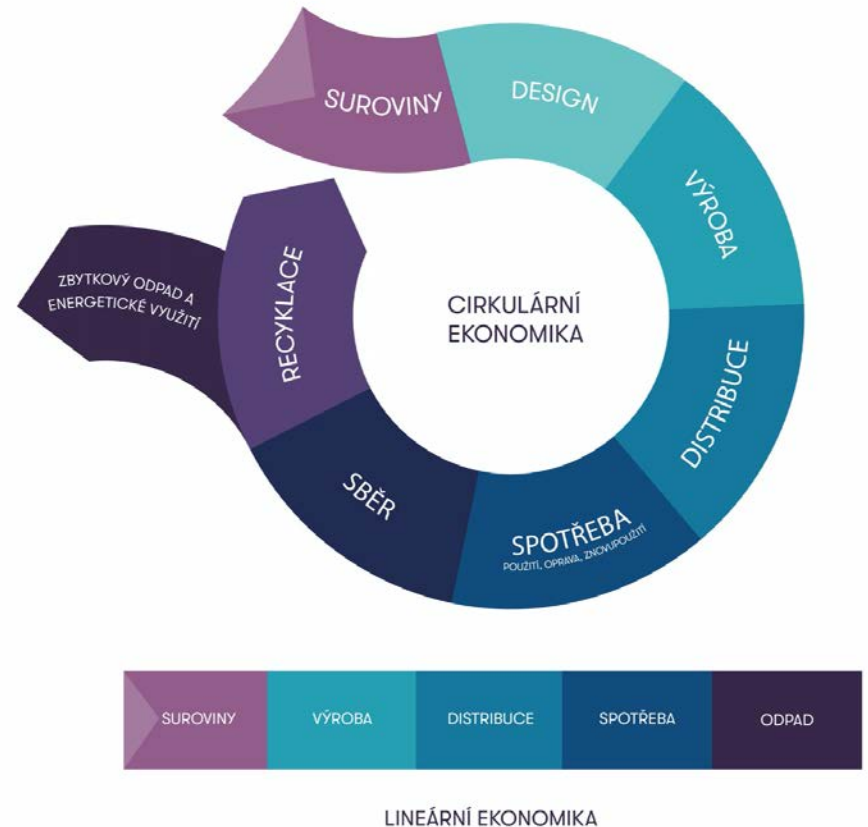
„lidská ekonomika je zakotvená v přírodě, a ekonomické procesy jsou zároveň vždy procesy přírodními, a v tom smyslu mohou být viděny také jako biologické, fyzikální a chemické děje a přeměny. [... Zejména] termodynamika pak inspirovala některé jednotlivce k chápání ekonomických procesů v biofyzikálních termínech – jako toky energie a hmoty.“ (Røpke 2004:296)

Cirkulární ekonomika

Cirkulární ekonomika

- Primární materiály udržuje co nejdéle v oběhu
- Minimalizuje produkci odpadu
- Odpad pro jednoho je pro druhého zdrojem
- Využívá obnovitelné zdroje a produkuje rozložitelné odpady

Lineární ekonomika – viditelný problém s odpady

Míra cirkularity

Svět

?? %

○ Circle Economy – Circularity gap report

Míra cirkularity

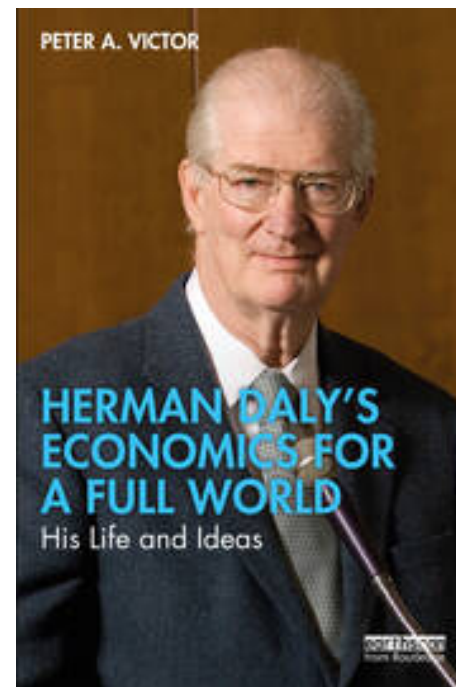
Svět 8,6 %

Steady-state economy

Ekonomika ustáleného stavu

A steady state economy is an economy of **stable or mildly fluctuating size**. The term typically refers to a national economy, but it can also be applied to a local, regional, or global economy. An economy can reach a steady state after a period of growth or degrowth. To be sustainable, a steady state economy may **not exceed ecological limits**.

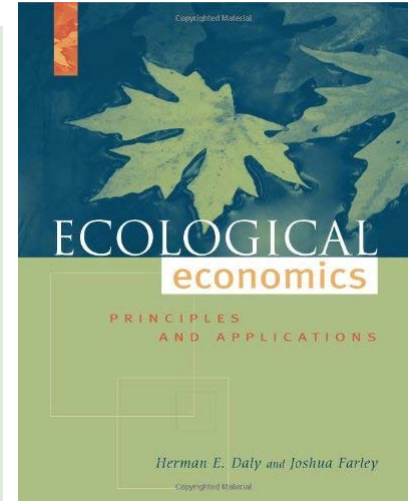
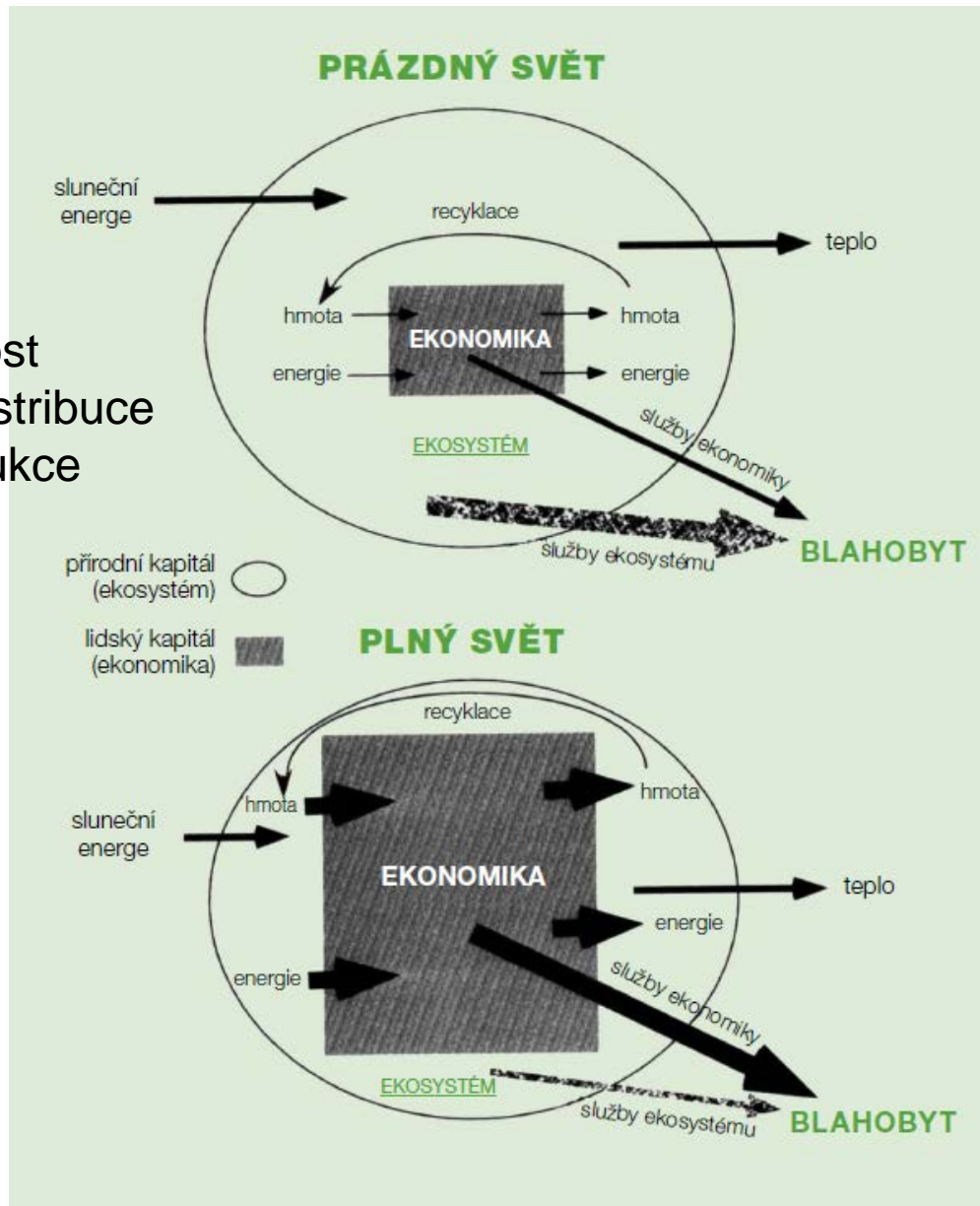
<https://steadystate.org/discover/definition-of-steady-state-economy/>

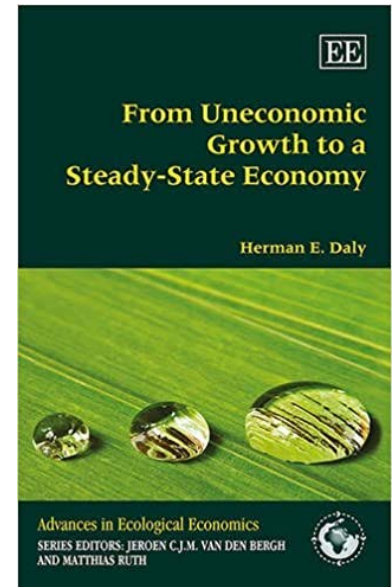
cassee® Center for the Advancement of the
Steady State Economy

Steady-state economy

Daly a Farley (2004:18)

- Správná velikost
- Spravedlivá distribuce
- Efektivní produkce

NERŮST

Plánované a demokratické snižování (a následně stabilizace) produkce a spotřeby v západních zemích, s cílem snížit environmentální dopady a nerovnosti a zároveň zvýšit kvalitu života

ROVNOST

Snižování nerovností, ukončení extrémního bohatství

UDRŽITELNOST

Biofyzikální dieta pro ekonomiku

DEMOKRACIE

Decentralizace moci a ekonomická demokracie

KVALITA ŽIVOTA

Alternativní hedonismus. Uspokojování i nemateriálních potřeb: volný čas, smysl...

Tři konotace nerůstu

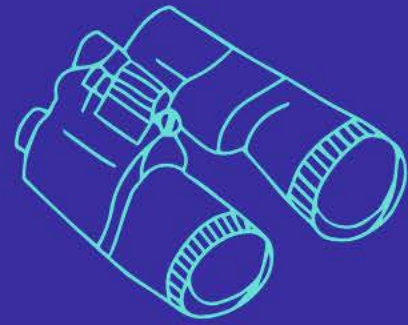
Nerůst jako pokles

Spotřeby zdrojů, emisí skleníkových plynů, nerovností, vykořisování, bullshit jobs...

Nerůst jako emancipace

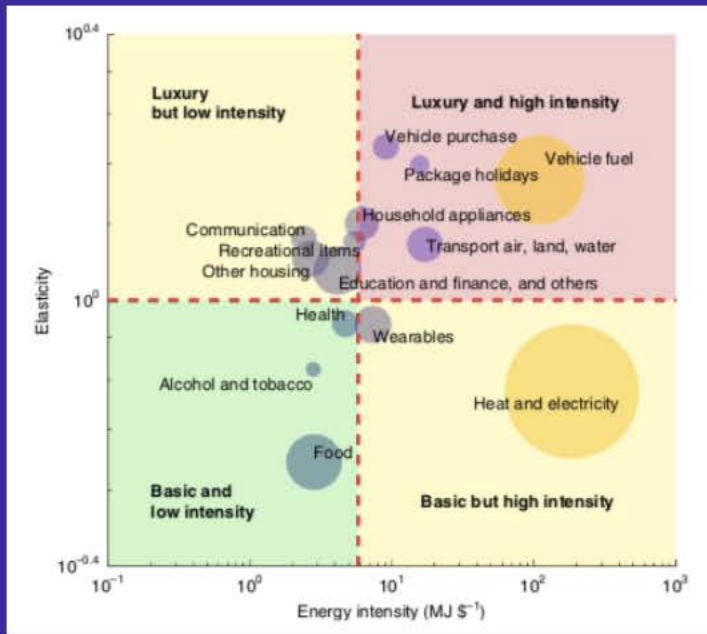
Od kapitalismu, neoliberalismu, produktivismu, kolonialismu, technokratismu...

Nerůst jako utopie

Post-práce, lokální demokracie, alternativní hedonismus, pomalost, spravedlnost

Biofyzikální nerůst

Auta
Rychlá móda
Masný průmysl
Plánované zastarávání
Letecká doprava

Ekologické zemědělství
Obnovitelné zdroje energie
Zateplování
Pečovatelské profese

Oswald et. al (2020) Large inequality in national and intranational energy footprints

Výdaje státu

Růst přináší peníze do státní pokladny

Pracovní místa

Při automatizaci růst nutný pro udržení pracovních míst.

Systemové tlaky na růst

Peněžní systém

Tvorba peněz formou úvěru, který se vrací i s úroky

Konkurence firem

Neustálá potřeba inovovat jako podmínka přežití.

Systemový nerůst

Strípkový nerůstové budoucnosti

Wellbeing budget
Nový Zéland

Zkrácená pracovní doba
Island

Garantované místa
Francie

Neziskové družstvo
Španělsko

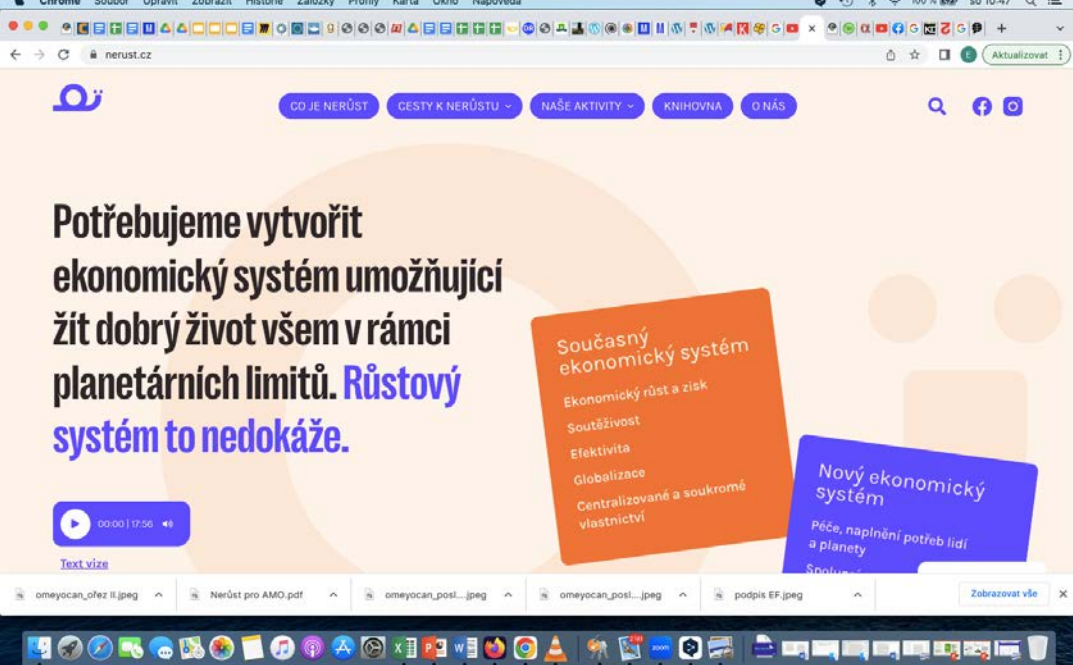

Bezúročná banka
Švédsko

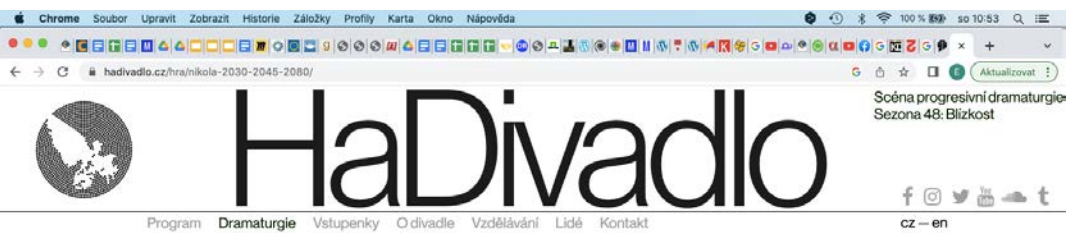

Křižánecká koruna
Česko

www.nerust.cz

Nikola 2030, 2045, 2080

Data představení	2. června 17.30	3. června 19.30
	VSTUPENKY	VSTUPENKY
	BERGKA DRUŽEBZÁČATEK NAPOLEJEDY PŘED DEJNEKOU	AUTORSKÝ ÚVOD DEJNEKA

post-růstová konference v Bruselu

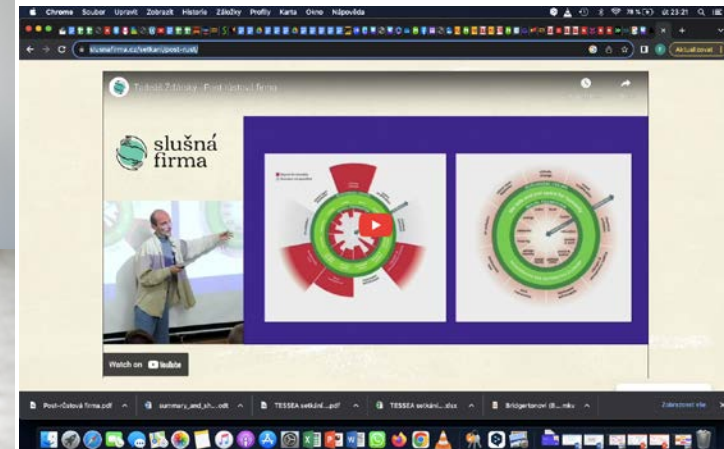
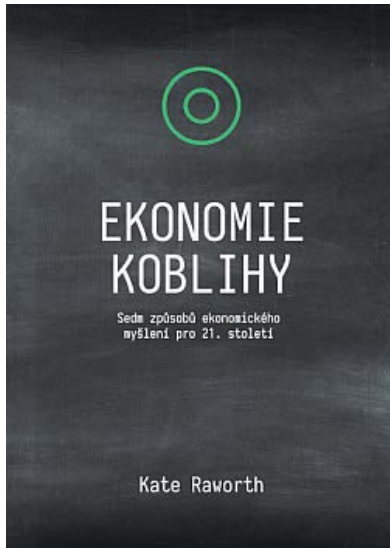
Bruselská post-růstová konference začíná v europarlamentu už v pondělí.

<https://nazemi.cz/na-co-je-cas-dorust-prvni-ceska-kniha-o-nerustu-je-na-svete/>

Další zdroje

<https://slusnafirma.cz/setkani/post-rust/>

<https://nazemi.cz/na-co-je-cas-dorust-prvni-ceska-kniha-o-nerustu-je-na-svete/>

Kráčíme pomalu, protože kráčíme daleko.

Kontakt:

eva.slunicko@centrum.cz

+420 737 973 094

KATEDRA
ENVIRONMENTÁLNÍCH
STUDIÍ

**THE ONLY
SUSTAINABLE
GROWTH IS
DEGROWTH**

